

Onder de rook van het vliegveld

Door de nabijheid van het vliegveld hebben de inwoners van Gilze, Rijen, Hulten en Molenschot extreem veel geleden in de Tweede Wereldoorlog. Tientallen dodelijke slachtoffers, verwoeste huizen en gebouwen, wanhoop, angst, intens verdriet.... Nu, 75 jaar later, vieren we de bevrijding. Maar de herinneringen blijven. In deze tweewekelijkse rubriek kijken we met enkele inwoners terug naar oorlog en bevrijding. Hoe beleefden zij die als kind?

Deze pagina is samengesteld door Heemkring Molenheide • Tekstredactie: Mariëlle van Hezewijk
Fotoredactie: Piet Weterings • Opmaak: Weekblad Gilze en Rijen

Jan Boemaars

Jan Boemaars uit Rijen: 'Bedankt voor de vrijheid die jullie bevochten'

Jan Boemaars (80) uit Rijen maakte de bevrijding als vijfjarige mee. In zijn kinderogen bracht die een hoop 'bedrijvigheid' en 'drukte' met zich mee. Tanks, inkwartiering, de Engelse soldaten die met hem speelden en tegelijkertijd het gevoel van 'rust en vree'. Hij zette zijn verhaal kort op papier. Met de mooie herinneringen maar ook de emotionele...

"Op 28 oktober 1944 rolt de ene na de andere tank de Hoofdstraat in en wordt aan de kant geparkeerd. Dan is er een hoop bedrijvigheid, want de Engelse soldaten worden in verschillende huizen ingekwartierd. Op huisnummer 119 gooien ze negen plunjezakken naar boven. Op zolder maken ze een bivak.

Voor 'n manneke van vijf jaar geeft dat een hoop drukte. In de huiskamer worden losse stoelen bijgezet, om meer zitplaatsen te krijgen.

TREINTJE SPELEN

Ik herinner me nog dat ze knutselden en liedjes zongen. Met de stoelen treintje speelden, de soldaten vastgebonden met hun lange sjaals. Soms ook was het boodschappen doen en wandelen achter op het kuitperrein van de looierij. Maar 't mooiste was wel het meewandelen naar de gaarkeuken, die in de molen een plek gevonden had. Daar gingen de soldaten in hun gamellen hun rantsoen halen en thuis, op Hoofdstraat 119, werd het eten verdeeld en opgegeten.

27 oktober 1944 – 'De Polen zijn in Gilze!'

Bevrijdingsfeest officieel gevierd

Pas toen heel Nederland bevrijd was, vierde onze gemeente op maandag 14 mei 1945 haar officiële bevrijdingsfeest. Met

- om 7.00 uur reveille blazen door Harmonie Sint Cecilia;
- om 8.30 uur een heilige mis op het kerkhof met herdenking oorlogsslachtoffers;
- om 10.30 uur een receptie in het gemeentehuis. Met een zanghulde door de schoolgaande jeugd: Wilhelmus; Wij willen Holland houden; Wij leven vrij; Waar de blanke top der duinen;
- om 13.30 uur een optocht met versierde wagens, paarden, fietsen, auto-peds, groepen, afzonderlijke personen;
- om 16.00 uur kinderspelen;
- om 20.00 uur een concert door de Rijensche Harmonie en zangvereniging 'Zang na Arbeid';
- om 21.30 uur een groot kampvuur in de tuin van Mej. Mol;
- een muzikale wandeling na het kampvuur door de Rijensche Harmonie

Ook de geallieerden werden bij de feestelijkheden uitgenodigd. Het was 'de opgeschoten jeugd' uitdrukkelijk verboden om lichtkogels af te steken.

28 oktober 1944 - De bevrijders in de Julianastraat in Rijen

EMOTIONEEL

En zo verstreken een kleine twee maanden in rust en vree! Tot enkele dagen voor kerstmis. Er is bedrijvigheid rond de tanks. Ze worden gestart en nagekeken. Een dag later staat de gang vol met ingekwartierde soldaten; twee ervan staan buiten op straat. M'n moeder loopt rond met een volle koffiepote en schenkt de kroezen van de soldaten vol. Maar de sfeer is gespannen! Het huilen staat ze nader dan het lachen. Het is een angstige sfeer en voor een manneke van goed vijf jaar voelt dat niet goed. Nu ik erover schrijf word ik nog emotioneel.

VOOR ONZE VRIJHEID

Na de koffie klimmen ze een voor een op de tanks. Nadat de plunjezakken omlaag gegooid zijn en in de tanks zijn verdwenen, geeft iemand het startsein. De ene na de andere tank verdwijnt richting Dongen en in een mum van tijd zijn ze uit het zicht verdwenen. Deze jonge mannen, waar we samen liedjes mee zongen en die ons verwenden met

chocolade, kwamen even tot rust in een vredige wereld. Ze gingen weer vechten voor onze vrijheid. Voor zover ik heb gehoord en gelezen, is de hele divisie aan de Maas in de pan gehakt. Bedankt voor die twee mooie maanden en voor de vrijheid die jullie bevochten."

BOEK OVER OORLOG EN BEVRIJDING

Met deze laatste zin is Jan Boemaars meteen ook de naamgever van het nieuwe boek van de heemkring 'Bedankt voor de vrijheid die jullie bevochten', met daarin zo'n veertig verhalen van en over inwoners van onze gemeente. Ook zijn verhaal 'Razzia!' hebben we in deze uitgave opgenomen. Het boek is verkrijgbaar bij Novy in Gilze en Bruna in Rijen.

Het nieuwe boek van de heemkring met verhalen van inwoners over oorlog en bevrijding

'MET GEEN PEN TE BESCHRIJVEN' Wat schreven inwoners uit onze gemeente over de bevrijding in hun dagboeken? Een kleine greep hieruit:

27 OKTOBER 1944

ARNOLD VERSTER UIT GILZE

'Een plotselinge triomftoon weergalmde overal om half één: "De Tommy's zijn er! De Polen zijn in Gilze!" En inderdaad reuzenkasten, zoals wij nog nooit zagen, rolden langs de Wagenstraat het dorp binnen; onvergetelijke ogenblikken! De mensen juichten en weenden. Eer het avond was trokken onafzienbare stoeten van allerlei zware autovoertuigen langs allerlei wegen Gilze binnen en deels direct al verder. Er werd chocolade uitgedeeld en wittebrood en massa's sigaretten. Wij waren vrij! Wilhelmus van Nassau klonk door de straten. Overal hingen de vlaggen. De eerste dagen waren spontaan gevierde feestdagen!'

28 OKTOBER 1944

DRIES NOIJ UIT RIJEN

'Het zal zoo rond 'n uur of tien geweest zijn, toen wij in de richting van het spoor-eind het Wilhelmus hoorden zingen. In-drukwekkend klonk dat. Dat zijn daar vermoedelijk de eerste tanks geweest. Toch zingen ze volgens ons wel 'n beetje vroeg want rondom ons vallen de granaten nog. Af en toe gaan we 'ns buiten kijken. Het is ook reuze vliegweer vandaag. Verschillende jagers doorkruisen het luchtruim, angst hebben wij daar op 't oogenblik niet zoo voor, want er is geen Duitsch voertuig op de weg te bekennen.' (...) 'Om ongeveer twee uur staan wij buiten, en hooren het geratel van tanks over de grote weg, en in de verte weer 'n gejuich en gejubel van jewelste. Onze buurt raakt ook in 'n opgewonden stemming. Bij de molen komen de eerste tanks aanrollen, de langverwachte bevrijders zijn nu vlakbij. Het gevoel en de blijdschap die wij op dat moment onder-vinden, is met geen pen te beschrijven. Hier vlak voor de deur stopt een tank, verschillende andere rijden door. Wij zwaaien en roepen, ze zwaaien terug. Maar nog niet zoo hard, want we liggen nog steeds in de vuurlinie.'

Bron: 'In de greep van de meedogenloze - Gilze en Rijen in oorlogsdagboeken'. Dit is een eerder verschenen heemkringuitgave met de oorlogsdagboeken van Arnold Verster, Dries Noij, Piet Pijnenburg en Govert Aarts. Het boek is verkrijgbaar bij Heemkring Molenheide.

Mei 1945 – bevrijdingsfeest in Gilze

Mei 1945 – bevrijdingsfeest in Rijen

MEER OVER 1940-1945 WETEN?

Meer lezen over de Tweede Wereldoorlog in onze gemeente? Heemkring Molenheide heeft ook digitaal heel veel informatie voorhanden. In de tijdmachine, de beeldbank en op de speciale Tweede Wereldoorlog-website met onder andere de herinneringsfietsroute. Ze zijn allemaal te bereiken via www.heemkringmolenheide.nl. En dan is er ook nog onze wiki, die u via www.wikimiddenbrabant.nl kunt bereiken. Op www.75jaarvrijheidgilzerijen.nl vindt u alle informatie over de activiteiten die nu rond de bevrijding in onze gemeente plaatsvinden.

Opluchting en blijdschap

Eindelijk bevrijd! Al ging dat niet zonder slag of stoot. De Duitsers boden heftige tegenstand en lieten een spoor van vernielingen achter. Maar op 27 en 28 oktober 1944 wisten de Engelsen en de Polen Gilze, Rijen, Hulten en Molenschot te bereiken. Opluchting en blijdschap alom. Iedereen had hier zo lang naar uitgekeken! Onze gemeente kon samen met de geallieerden haar bevrijdingsfeesten vieren. Met op het netvlies de verwoeste straten en pleinen en met in het achterhoofd alle doden en gewonden die de oorlog gekost had.